

πέντε προϋποθέσεις για να πάει αλλιώς στο εργατικό κίνημα και την αριστερά

24.06.16

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ 4^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΝΑΡ

ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ;

Δεν ειπώθηκε τυχαία ότι ζούμε στην **εποχή των τεράτων**. Μετά το αισχρό ξεπούλημα του «Όχι», οι πρώην «αντιμνημονιακοί» ευρωκομμουνιστές του ΣΥΡΙΖΑ βγαίνουν στη σκηνή ως μεταλλαγμένα μνημονιακά τέρατα. Τώρα, το σύνθημα της μαχητικής διαπραγματεύσεως, «ούτε ρήξη – ούτε υποταγή» εμφανίζεται ως γλοιώδης υποταγή στους δανειστές. Το «καμιά θυσία για το ευρώ», ως πάση θυσία στο ευρώ επί των εργατικών πτωμάτων. Οι ένδοξοι ιππότες της αριστερής κυβέρνησης μετασηματίστηκαν σε θλιβερές ορντινάντσες του κεφαλαίου. Οι ηθικοί αριστεροί, σε ανήθικους ψεύτες. Οι υπερασπιστές του λαού, σε εκπονητές της λαϊκής κατοικίας. Οι μέντορες «Φλομπέρ», σε μηχανορράφους Ρασπούτιν. Και οι πατριώτες, σε ραγιάδες για 99 χρόνια –εξάλλου, τι είναι 99 χρόνια ευρωνατοϊκής σκλαβιάς μπροστά σε 400 οθωμανικής;

Η πολιτική της αριστερής αοριστολογίας μετατράπηκε σε εκπόρνευση της αριστερής πολιτικής. Ο αριστεροφιλευθερισμός αποδεικνύεται το ανώτατο στάδιο του δεξιού ευρωκομμουνισμού, ένα «σκαλοπατάκι» πριν την προσχώρηση στη Σοσιαφιλεύθερη Διεθνή με Πρόεδρο τον Γιώργο Παπανδρέου.

Δεν κρύβουν καθόλου τη χαρά τους τα μεγάλα αφεντικά της χώρας, οι τροϊκανοί δεσπότες, οι εφοπλιστές, οι διευθύνοντες σύμβουλοι τραπεζών και funds. Ό,τι δεν κατάφεραν οι δικοί τους άνθρωποι, του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ, το κατάφερε ένας άνθρωπος του ΣΥΡΙΖΑ που οι λαϊκές μάζες αναγνώριζαν ως δικό τους. «Επιτέλους πολιτική σταθερότητα»! «Επιτέλους κοινωνική ησυχία»!

Και τώρα, υπόσχονται «δίκαιη ανάπτυξη», παραγωγική αναγέννηση και δουλειές. **Είναι έτσι;**

Πώς να είναι έτσι, όταν στο νέο αναπτυξιακό νόμο, οι θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν για την πενταετία 2017 – '22 υπολογίζονται μόνον σε 15.200, δηλαδή, 1,5% του σημερινού αριθμού ανέργων;

Σε αντίθεση με το success story του Τσίπρα, οι άοκνες προσπάθειες του διεθνούς κεφαλαίου για την ανάκαμψη της κερδοφορίας του δεν συνοδεύονται με ιαχές, όπως στις αρχές της δεκαετίας του 1990, αλλά με σκεπτικιστικές εκτιμήσεις για μια αναιμική, σαθρή και **άνεργη ανάπτυξη**, με μαζική, δομική ανεργία, για μια **φτωχο-ανάπτυξη**, με μόνιμη, σχετική και απόλυτη εξαθλίωση για τα δυο τρίτα των κοινωνιών, συνοδευόμενη από μια πρωτοφανή **οικο-καταστροφή**.

Ο σκεπτικισμός τους συνδέεται με το γεγονός ότι, όπως όλα δείχνουν, ακόμη δεν έχει ξεπεραστεί η προηγούμενη, γιγαντιαία κρίση υπερσυσσώρευσης του κεφαλαίου. Στις ΗΠΑ και την ευρωζώνη, ο λόγος παραγωγικών επενδύσεων/καθαρών κερδών είναι ακόμη κάτω του ενός τετάρτου, κάτω ακόμη και του ενός πέμπτου. Το παγκόσμιο, ιδιωτικό και δημόσιο χρέος κινείται εκατονταπλάσια του παγκόσμιου παραγόμενου ακαθάριστου προϊόντος. Το χρηματοπιστωτικό και πλασματικό κεφάλαιο του τζόγου υπολογίζεται ακόμη και ως χιλιαπλάσιο του παγκόσμιου «πραγματικού πλούτου».

Ο σκεπτικισμός τους συνδέεται και με το φόβο ότι η μαζική τεχνολογική εφαρμογή της ήδη επιτευχθείσας νέας επιστημονικής επανάστασης (τεχνητή νοημοσύνη, 3D αντίγραφα, βιοπαραγωγή κ.α.) και η νέα έκρηξη παραγωγικότητας θα φέρουν μια **μαζική καταστροφή ανθρώπινης εργασίας**, ανώτερης από κάθε προηγούμενο παγκόσμιο πόλεμο –φόβος που αιωρούνταν πάνω από τα κεφάλια των συμμετεχόντων στο τελευταίο Φόρουμ του Νταβός. Και μόνον η είδηση ότι η Foxconn, που κατασκευάζει τα iPad και iPhone για λογαριασμό της Apple, θα «αντικαταστατήσει» 60.000 εργάτες με ρομπότ τεχνητής νοημοσύνης, αρκεί για να σκορπίσει παγκόσμιο ρίγος.

Παραφράζοντας τον Μπρεχτ, **η ανάπτυξή τους θα σκοτώσει ό,τι άφησε όρθιο η κρίση τους.**

Οι πρώτες ψιχάλες αυτής της ανάπτυξης ποτίζουν υπόγεια κοινωνικές θύελλες, με περιεχόμενο την ταξική διαπάλη γύρω από τα κοινωνικά αποτελέσματα της εκτίναξης της παραγωγικότητας: **Ριζική μείωση του χρόνου εργασίας ή καπιταλιστική διαστροφή του** σε άνεργο χρόνο, σε ελαστικό χρόνο, σε χρόνο μίνι- εργασίας, από τη μια και σε χρόνο εργασίας νύχτα με νύχτα, από την άλλη;

Από αυτή τη ρεαλιστική εκτίμηση των αστών για τις γιγαντιαίες κοινωνικές αναμετρήσεις που ωριμάζουν, προέρχεται η **νέα παγκόσμια στροφή στην αντίδραση**, η δεύτερη μετά την περίοδο Μπους, όπως μαρτυρά η Γαλλία με την ολοένα και συχνότερη κατάργηση της αστικής νομιμότητας από το Σοσιαλιστικό Κόμμα, η πανευρωπαϊκή ενδυνάμωση του **ακροδεξιού εθνικιστικού μισοφασιστικού ρεύματος**, η επέλαση Τραμπ στις ΗΠΑ και η ολοένα και συχνότερη προσφυγή στη **χρήση του πολέμου** ως μέσου λύσης των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων και καθυστάτησης των εργατικών και λαϊκών αντιστάσεων. **Αυτή η στροφή δεσπόζει, σήμερα, πάνω από τον πλανήτη.**

Από εκεί προέρχονται, όμως και τα **βαθύτερα αίτια των νέων εργατικών εκρήξεων**, όπως στη **Γαλλία**. Η CGT, λίγους μήνες πριν, κήρυττε «εθνική καμπάνια» για τη ριζική μείωση του χρόνου εργασίας και το χτύπημα των ελαστικών σχέσεων, ανήσυχη από τα αποτελέσματα έρευνας της εταιρίας συμβούλων Ronald&Berger για τις προοπτικές της γαλλικής οικονομίας, η οποία εκτιμούσε ότι επέρχεται καταστροφή μέχρι και του 60% θέσεων εργασίας σε ορισμένους κλάδους, λόγω της εφαρμογής της νέας αυτοματοποίησης στην παραγωγή.

Αυτές οι τάσεις κρύβονται πίσω από το αντιφατικό ρεύμα του **Brexit**. Αλλά και από το «φαινόμενο Σάντερς» **στις ΗΠΑ**, όπως και την παναμερικανική απεργία στα McDonalds, ο πρώην διευθύνων σύμβουλος της οποίας δήλωσε προσφάτως, πως «αν αυξηθεί ο κατώτερος μισθός στα 15 δολάρια την ώρα», όπως απαιτούν οι εργάτες, «οι εταιρείες θα αρχίσουν να σκέφτονται την αγορά ρομπότ αντί να προσλαμβάνουν ανθρώπους». Βρίσκονται πίσω και από την αναταραχή του **κινεζικού εργατικού γίγαντα** και από την αναγέννηση μιας ανεξάρτητης, από το εκφυλισμένο ΚΚ Κίνας, μαρξιστικής σκέψης, 50 χρόνια μετά την Πολιτιστική Επανάσταση.

Από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού, στο **Νότο της Λατινικής Αμερικής**, υποχωρεί η ελπιδοφόρα ριζοσπαστική λαϊκή αλλαγή που επηρέασε όλο τον κόσμο. Ο τσαβικός λατινοαμερικάνικος «σοσιαλισμός του 21^{ου} αιώνα» θα δοκιμαστεί σε μια νέα αναμέτρηση –την πιο κρίσιμη- αλλά παραδίδει ήδη τη σκυτάλη των εμπειριών του σε άλλες ηπείρους του εργατικού κινήματος.

Η εργατική γαλλική έκρηξη, ανεξάρτητα από την έκβασή της, δείχνει ότι **η επόμενη ανατροπή ωριμάζει στο Βορρά**. Ότι το επόμενο ριζοσπαστικό κύμα μπορεί να έρθει από την Ευρώπη και τις ΗΠΑ, ακόμη και από την Κίνα ή την Άπω Ανατολή, όπου ο «Νότος» μετασχηματίστηκε σε αναπτυγμένο καπιταλιστικό «Βορρά». Ότι ο επόμενος γύρος για την ανατροπή της καπιταλιστικής επίθεσης, *κάτω από προϋποθέσεις*, μπορεί να είναι πολύ πιο βαθιά εργατικός και αντικαπιταλιστικός. Ότι μπορεί να γεννήσει ένα νέο κομμουνιστικό κίνημα, τον **επιστημονικό κομμουνισμό του 21^{ου} αιώνα**.

Εδώ, όμως, στην «κοσμογονιά» της χώρας μας, η ιστορία φαίνεται να παίρνει άλλη, δυσάρεστη

τροπή. Οι αναιμικές αντιδράσεις στην τελική φάση της ψήφισης του ασφαλιστικού και του «κόφτη» μισθών και συντάξεων κάνουν τις γιγάντιες λαϊκές κινητοποιήσεις του 2010 -'12 να φαίνονται σαν μακρινός απόηχος γεγονότων από άλλη χώρα. Η ελπίδα από τις φιλολαϊκές υποσχέσεις της «πρώτη φορά αριστερής κυβέρνησης» δίνει τη θέση της στη μαζική απελπισία από τα πεπραγμένα της δεύτερης κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ που ξεπερνούν σε βαρβαρότητα και την πιο πούρα νεοφιλελεύθερη κυβέρνηση σε όλο τον κόσμο. Δυναμώνουν ανησυχητικά οι ακροδεξιές, εθνικιστικές και νεοφασιστικές τάσεις, αντιλήψεις και κοινωνικές συμπεριφορές.

Σταδιακά, από το 2012 και με άλμα μετά το πραξικόπημα κατά του «Όχι», περάσαμε σε μια **ιστορική φάση σοβαρής και επικίνδυνης υποχώρησης** του μαζικού κινήματος και του αντιφατικού αντιμνημονιακού ριζοσπαστισμού, την οποία πρέπει να υπολογίσουν ψύχραιμα οι επαναστατικές και αριστερές πρωτοπορίες, ώστε να μη μετατραπεί σε άτακτη φυγή που θα απομονώσει και τις ίδιες. Με τη σειρά της, η γενική απογοήτευση φουντώνει τη διχόνοια στις οργανώσεις της μαχόμενης Αριστεράς, ενισχύει τις συγκρούσεις στο εσωτερικό τους, τείνει να αποσυσπειρώσει τα μέλη όλων των δυνάμεων. Στις ηγεσίες κυριαρχεί η επίρριψη ευθυνών της μιας στην άλλη και οι κραυγές για προδοσία ή για επιβεβαίωση.

Προδοσία; Δεν προϋπήρχαν, άραγε, όλα τα σημάδια και όλες οι προειδοποιήσεις, από το καλοκαίρι του 2012, όταν ο Τσίπρας διακήρυττε «ανήκουμε στη Δύση», όταν ο ΣΥΡΙΖΑ ψήφιζε Παυλόπουλο για Πρόεδρο και όταν ο Βαρουφάκης υπέγραφε τη Συμφωνία της 20^{ης} Φεβρουαρίου 2015; Ήταν τυχαία αυτή η πορεία; Δεν συνδέονται όλα αυτά με τις προγραμματικές αμφισημίες του ΣΥΡΙΖΑ, όπως για το ευρώ και την ΕΕ;

Επιβεβαίωση; Πώς μπορεί να επιβεβαιώνεται οποιοσδήποτε αριστερός και κομμουνιστής όταν υπάρχουν 1,4 εκατομμύρια άνεργοι και όταν όσοι έχουν δουλειά δουλεύουν 10ωρα και 12ωρα, όταν επελαύνουν οι ατομικές και επιχειρησιακές συμβάσεις, όταν τα τελευταία μέτρα πέρασαν «με κατεβασμένα χέρια» από τα συνδικάτα;

Γιατί φτάσαμε ως εδώ; Ήταν προδιαγεγραμμένο; Μπορούσε να πάει αλλιώς ή όχι;

Και τώρα; Τι μπορεί να γίνει; Μπορεί να αναστραφεί η πορεία υποχώρησης του κινήματος; Και πώς;

Η εξαετία που περάσαμε και οι παρακαταθήκες της έχουν διαμορφώσει μια μικρή, ακόμα ηγεμονευόμενη από την αστική πολιτική, όχι επαρκή, αλλά σίγουρα **αξιόλογη μάζα ταξικής, αριστερής και κομμουνιστικής πρωτοπορίας**, με σχετικά υψηλό επίπεδο εμπειριών και αναζητήσεων. Πρόκειται για μια μάζα χιλιάδων αγωνιστών όλων των γενιών, που κινούνται μέσα και ανάμεσα στις γραμμές της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, του ΚΚΕ, της ΛΑΕ και άλλων ριζοσπαστικών ρευμάτων. Που δύσκολα επικοινωνούν μεταξύ τους και ακόμη δυσκολότερα κινητοποιούνται ενωτικά, αλλά ήδη ανιχνεύουν **δρόμους υπέρβασης των εμποδίων** που τους τίθενται.

Οι απαντήσεις στα παραπάνω μεγάλα ερωτήματα είναι ένα αναγκαίο συλλογικό έργο που ξεπερνά κατά πολύ τις δυνατότητες και τις φιλοδοξίες του παρόντος κειμένου. Είναι έργο ενός **διαρκούς συνεδρίου** όλων αυτών των πρωτοποριών, γραμμένο μέσα από το ξεχωριστό συνέδριο καθεμιάς από αυτές. Και, κυρίως, μέσα από τη **μαζική ενωτική δράση** για την αναχαίτιση της υποχώρησης που, κάτω από σκληρές προϋποθέσεις, μπορεί να προετοιμάσει μια «Μεγάλη Πορεία» αντεπίθεσης.

Δεν θα γίνουν στο κενό αυτές οι προσπάθειες. Ήδη, οι μαζικές αυταπάτες για τον ΣΥΡΙΖΑ δίνουν τη θέση τους στη μαζική δυσαρέσκεια και οργή από την ανάποδη «ταξική πολιτική» του και σε νέες εργατολαϊκές αντιστάσεις. Αντιστάσεις που εκκινούν από **χαμηλότερο σκαλί**: τη μερική αποδοχή του ευρωμνημονιακού πλαισίου. Έχουν, όμως, **βαθύτερη αντικαπιταλιστική δυναμική** και **επαναστατική προοπτική**.

Δυναμική που μπορεί να αξιοποιηθεί, αρκεί να μη συγχέεται η αρχή με το τέλος του δρόμου.

ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΠΑΕΙ ΑΛΛΙΩΣ;

Εάν δεν μπορούσε να πάει αλλιώς στο παρελθόν δεν θα μπορούσε να πάει αλλιώς ποτέ και στο μέλλον. Θα μπορεί να πάει αλλιώς στο μέλλον εάν μπορούσε να πάει αλλιώς και στο παρελθόν.

Στην προηγούμενη ιστορική φάση ανόδου του εργατολαϊκού κινήματος, μέσα στο γενικό και αντιφατικό «δεν πάει άλλο», ενισχύθηκαν οι τάσεις βουλευσιαρχίας στις επαναστατικές πρωτοπορίες, το «να πάει αλλιώς γιατί έτσι θέλω». Τότε, βασίλευε το πνεύμα της βερμπαλιστικής «εξέγερσης», του «παλλαϊκού ξεσηκωμού» και της «ανατροπής εδώ και τώρα», χωρίς συγκεκριμένο υπολογισμό των δυνάμεων και **χωρίς σαφές** πρόγραμμα και σχέδιο. Ήταν η φάση τού **«όλα είναι δυνατά»**. Εάν ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να εκτινάσσεται από το 4% στο 27% και η Χρυσή Αυγή από το 0,3% στο 7%, γιατί όχι και το ΚΚΕ, η ΑΝΤΑΡΣΥΑ, αργότερα, η ΛΑΕ;

Η διάψευση ήταν οδυνηρή. Γιατί, η Ιστορία δεν γράφεται από τη βουλευσιαρχική αυθαίρετη Πράξη ενός υπερϊστορικού, αφηρημένου Όντος, είτε αυτό λέγεται Ηγέτης, είτε Κόμμα, είτε Κυβέρνηση, ούτε από το ενδεχομενικά τυχαίο Συμβάν, ανεξάρτητα ή, πολύ περισσότερο, ενάντια στους αντικειμενικούς κοινωνικούς νόμους - τάσεις και το κάθε φορά δοσμένο επίπεδο των υλικών συνθηκών και συσχετισμών.

Στη νέα φάση υποχώρησης περνάμε στο **«όλα ήταν αδύνατα»**. Σε ρεύματα πρωτοποριών ενισχύεται το «δεν μπορούσε να πάει αλλιώς», μαζί με το «εγώ τα 'πα αλλά δεν με άκουσαν». Τώρα ενισχύεται ο ιστορικός ντετερμινισμός, οι αιτιοκρατικές οικονομιστικές αντιλήψεις για την ιστορική εξέλιξη.

Η μαρξιστική θεωρία και ο διαλεκτικός υλισμός, όμως, διδάσκουν ότι η Ιστορία δεν είναι αποτέλεσμα εκ των προτέρων προδιαγεγραμμένων, από τους αιώνιους νόμους του καπιταλισμού, γεγονότων, στην οποία η υποκειμενική δράση των ανθρώπινων όντων παίζει το ρόλο του σκηνικού ή, το πολύ - πολύ, του κομπάρσου. Η Ιστορία δεν υπάρχει για να επιβεβαιώνει όσους, κόμματα ή πρόσωπα, στα λόγια την προέβλεψαν αλλά δεν μπόρεσαν να την αλλάξουν στην πράξη, σε όφελος των καταπιεσμένων.

Εάν **ήταν** έτσι, τότε πράγματι θα είχε έλθει «το τέλος της Ιστορίας», όπως διακήρυξε ο Φουκογιάμα πριν από δυο δεκαετίες. Εάν ήταν έτσι, η εργατική τάξη θα ήταν καταδικασμένη αιώνια στην εκμετάλλευση.

Εάν **είναι** έτσι, τότε αυτό που θα μπορούσαν να προσφέρουν οι κομμουνιστικές, αριστερές και ταξικές εργατικές πρωτοπορίες, δεν θα είναι τίποτε άλλο παρά μια **ιστορική μοιρολατρία** καλυμμένη με τεχνητή ιστορική αισιοδοξία.

Δεν είναι, όμως, έτσι. Η Ιστορία γράφεται πάντα εν τω γεννάσθαι, μέσα στο παρόν, συμπυκνώνοντας τις τάσεις και εμπειρίες του παρελθόντος και παράγοντας το συγκεκριμένο μέλλον, μέσα από ένα φάσμα δυνατοτήτων που υλοποιούνται δια της πράξης εκατομμυρίων υποκειμενικών θελήσεων και επιθυμιών, που συγκροτούνται, στον έναν ή στον άλλον βαθμό συνειδητά, σε ταξικά πολιτικά προγράμματα, όχι αυθαίρετα, αλλά στο έδαφος των αντικειμενικών συνθηκών μιας εποχής ή περιόδου.

Για αυτό η Ιστορία, στις εκμεταλλευτικές κοινωνίες, ήταν, είναι και θα είναι η ιστορία της πάλης των τάξεων.

Για αυτό, η δράση στο παρόν, **η σωστή πολιτική γραμμή ή το σωστό πολιτικό σύνθημα, στη**

σωστά υπολογισμένη ιστορική περίοδο, φάση ή συγκυρία, παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην πορεία της Ιστορίας. Πρόκειται για το περίφημο «τάιμινγκ» στην πολιτική.

Τίποτε δεν είναι εκ των προτέρων «γραφό στη μοίρα μας». Ο Ευτύχης Μπιτσάκης, στο έργο του «Η Ανθρώπινη Φύση», καταρρίπτει το ντετερμινισμό και τη βουλησιαρχία στην ιστορία της ανθρώπινης φύσης. Οι σύγχρονες επιστήμες (π.χ. κυβερνητική) και θεωρίες (π.χ. της αυτοποίησης των έμβιων όντων) συνέβαλαν στην επιστημονική ανακάλυψη των νόμων της *ανάδρασης και διαδραστικότητας* μεταξύ των ανεξάρτητων φαινομένων μέσα από τις κρίσιμες *διακλαδώσεις* στην εξέλιξη του υλικού κόσμου, εμπλουτίζοντας τον ιστορικό υλισμό. Σπέρματα αλήθειας υπάρχουν ακόμη και στις μεταμοντέρνες ανορθολογικές θεωρίες της *ενδεχομενικότητας*, παρότι κινούνται αντιθετικά προς τη θεωρία της πάλης των τάξεων.

Οι νέες θεωρίες επέδρασαν σε πολλά έργα της τέχνης, όπως στο μυθιστόρημα του Φίλιπ Ροθ «Η συνωμοσία εναντίον της Αμερικής» και στην ταινία του Κουεντίν Ταραντίνο «Άδωξοι Μπάσταρδη», όπου «αλλάζει» η ροή της Ιστορίας, έστω και αν οι δυο τους την παρουσιάζουν περίπου ως αποτέλεσμα συνωμοσιών.

Ο ιστορικός υλισμός και οι επιστημονικές ανακαλύψεις που τον εμπλουτίζουν, υπερβαίνουν απλουστευτικά ερωτήματα του τύπου «η κότα έκανε το αυγό ή το αυγό την κότα» αναζητώντας συγκεκριμένες απαντήσεις. Υπερβαίνουν και την υποτίμηση του τύπου «αν η γιαγιά μου είχε καρούλια», που τελικά περιφρονούν την κοπιαστική ιστορική επιστημονική έρευνα και γνώση πάνω στις συγκεκριμένες, υλικές δυνατότητες που προϋπήρχαν, αλλά δεν υλοποιήθηκαν.

Τα πράγματα στη χώρα μας και η ταξική πάλη της τελευταίας εξαετίας, ειδικά στην ιστορική φάση της λαϊκής έκρηξης το 2010 -'12, **μπορούσαν να πάνε αλλιώς**.

Δεν ήταν «γραφό στη μοίρα» **να κυριαρχήσει η δεξιά ευρωκομμουνιστική πτέρυγα**, οι απόψεις και η γραμμή της, στον ΣΥΡΙΖΑ, την Αριστερά, στο εργατικό και λαϊκό κίνημα. Η αναγκαία, μαζική διάσπαση από τα αριστερά μπορούσε να συμβεί, για παράδειγμα, ακόμα και στη «διακλάδωση» του 2010 - '11 και να συμβάλει αλληλεπιδρώντας σε ένα αριστερό, ριζοσπαστικό, αντικαπιταλιστικό μέτωπο ανατροπής, προσανατολισμένο στην ανασυγκρότηση του εργατικού λαϊκού κινήματος, εάν δεν κυριαρχούσαν το λαθεμένο πρόταγμα της «αριστερής κυβέρνησης», η υποταγή στις αυταπάτες και αμφισημίες για το ευρώ και την ΕΕ. Οι αντίστοιχες απόψεις και αγωνιστές φέρουν υποκειμενική ευθύνη για τη μη υλοποίηση αυτής της δυνατότητας.

Δεν ήταν «γραφό στη μοίρα» **να ακολουθεί το ΚΚΕ** τέτοιου είδους συμβιβαστική και σεχταριστική γραμμή, σε όλο το κρίσιμο δίχρονο του 2010 - '12, παρά τη δοσμένη στρατηγική του. Εάν ήταν έτσι, δεν θα υπήρχε το ΕΑΜ, ο Δεκέμβρης, ο ΔΣΕ. Δεν ήταν «γραφό» στο ΚΚΕ να πάρει τη λαθεμένη απόφαση για αποχή στη «διακλάδωση» του δημοψηφίσματος. Μπορούσε, με την αντίστοιχη προετοιμασία, να συγκροτηθούν πλατιές λαϊκές επιτροπές του «τριπλού Όχι», μαζί με την ΑΝΤΑΡΣΥΑ και την αριστερή πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ και *ενάντια* στην κυρίαρχη γραμμή του ΣΥΡΙΖΑ. Μια τέτοια επιλογή θα έδινε *πιο αντικυβερνητικό και βαθύτερο αντι-ΕΕ χαρακτήρα* στο αντιφατικό εργατολαϊκό «όχι». Μπορεί να μην ανέτρεπαν το πολιτικό - κοινοβουλευτικό πραξικόπημα, αλλά σίγουρα θα συνέβαλαν σε μια μαχητική περιφρούρηση του «Όχι», *στους δρόμους* της Αθήνας και των άλλων πόλεων. Η ηγεσία του ΚΚΕ και, με άλλο τρόπο, η βάση του, όπως και τα άλλα αριστερά και αντικαπιταλιστικά ρεύματα, φέρουν υποκειμενική ευθύνη για τη μη υλοποίηση αυτής της δυνατότητας.

Με μια **ισότιμη και μαχητική εκλογική πολιτική συνεργασία** σε αριστερή ριζοσπαστική και αντικαπιταλιστική κατεύθυνση, μπορούσαν αυτές οι δυνάμεις να δώσουν άμεση εναλλακτική προοπτική στο λαϊκό σοκ από το πραξικόπημα και τη μνημονιακή στροφή του ΣΥΡΙΖΑ. Να δυσκολέψουν τη συγκρότηση της δεύτερης κυβέρνησης, να δημιουργήσουν καλύτερους πολιτικούς

και κοινοβουλευτικούς συσχετισμούς σε όφελος του εξωκοινοβουλευτικού λαϊκού αγώνα. Να χτυπήσουν το ευρωμνημονιακό «ΤΙΝΑ». Η μη υλοποίηση αυτής της δυνατότητας στη συγκεκριμένη ιστορική συγκυρία δεν μπορεί να εξηγείται με εκ των υστέρων εκτιμήσεις για τον «οπορτουнизм» της ΛΑΕ ή για το «σεχταρισμό» της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Αυτές οι εκτιμήσεις παραβλέπουν το νόμο - τάση της διαλεκτικής αλληλεπίδρασης των κοινωνικών φαινομένων.

Δεν ήταν «γραφτό», επίσης, να παραμένει το **εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα** πλήρως ελεγχόμενο από τον αστικοποιημένο συνδικαλισμό ή να διαλυθεί ο ελπιδοφόρος «Συντονισμός Πρωτοβάθμιων Σωματείων», το 2012 και να μείνει το ταξικό αγωνιστικό εργατικό κίνημα χωρίς αυτό το σημαντικό εργαλείο στην επόμενη φάση. Θα είχαν «πάει αλλιώς» τα πράγματα εάν είχε δημιουργηθεί μια μετωπική και ανεξάρτητη, πανελλαδική ταξική εργατική κίνηση ανατροπής.

Δεν ήταν «γραφτό στη μοίρα μας» **να συγκροτηθεί η ΑΝΤΑΡΣΥΑ τόσο καθυστερημένα**. Θα είχαν πάει δυνητικά αλλιώς οι εξελίξεις εάν είχε συγκροτηθεί το 2007 και όχι το 2009, όταν είχε ήδη ξεσπάσει η ιστορική «διακλάδωση» της κρίσης. Θα ήταν αλλιώς εάν το αντικαπιταλιστικό και επαναστατικό προσανατολισμού πρόγραμμά της είχε εκπονηθεί και ζυμωθεί προτούτερα. Εάν είχε συγκροτήσει μια ενωτική παρέμβαση στο συνδικαλιστικό εργατικό κίνημα και εάν είχε έγκαιρα πάρει τις αναγκαίες, μετωπικές πρωτοβουλίες στην ιστορική διακλάδωση των «πλατειών» για τη συνένωσή τους σε μια πανεθνική «συντακτική συνέλευση».

Έχουμε υποκειμενική ευθύνη για αυτές τις κρίσιμες καθυστερήσεις, την έλλειψη διορατικότητας και πολιτικής αποφασιστικότητας στις «κατάλληλες στιγμές». **Ποιές είναι οι αιτίες, όμως, για όλα αυτά;**

Οι κύριες αιτίες πρέπει να αναζητηθούν στην καθυστέρηση της υποκειμενικής επαναστατικής αντίληψης **να κατανοήσει την αντικειμενική πραγματικότητα μέσα από τη σύγκρουση των αντιθέσεων της**. Να κατανοήσει τα νέα εμπόδια αλλά και τις ανατρεπτικές, αντικαπιταλιστικές δυνατότητες της γενικότερης εποχής μας και της συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου στην οποία βρισκόμαστε, που προετοιμάζουν τη βαρβαρότητα αλλά και τον κομμουνισμό της εποχής μας. Να κατανοήσει τις αλλαγές στη σύγχρονη εργατική τάξη και τα συμμαχικά στρώματα της μικρής ιδιοκτησίας, που θέτουν νέους φραγμούς αλλά και προετοιμάζουν υλικά τις πολιτικές ανατροπές και τις κοινωνικές επαναστάσεις της εποχής μας.

Πρόκειται για τη **δραματική καθυστέρηση** στην εμφάνιση, συγκρότηση και συγχώνευση με τις μάζες, ενός νέου, συνολικού κομμουνιστικού προγράμματος που σαν GPS θα προσανατολίζει τις πρωτοπορίες και το εργατικό κίνημα. Συνεπώς, πρόκειται για τη δραματική καθυστέρηση στην εμφάνιση του **επαναστατικού υποκειμένου**, δηλαδή, του κομμουνιστικού κόμματος της εποχής μας, του αντίστοιχου αντικαπιταλιστικού εργατολαϊκού μετώπου και του αντίστοιχου ταξικού εργατικού κινήματος.

Αυτή η ποιοτική καθυστέρηση είναι που επιτρέπει στον αντίπαλο να είναι διαρκώς **«πολλά βήματα μπροστά»**. Που του επιτρέπει να επανασυσπειρώνεται παρά τις κρίσεις του. Που του επιτρέπει να ενσωματώνει το λαϊκό ριζοσπαστισμό αξιοποιώντας τις εσωτερικές αντιθέσεις του.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΕΙ ΑΛΛΙΩΣ; Η ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ

Η πρώτη προϋπόθεση για «να πάει αλλιώς» και υπέρ των εργαζομένων η μελλοντική πορεία της Ιστορίας, είναι η **μαχόμενη επαναστατική αυτοκριτική επανεξέταση** της στρατηγικής και της τακτικής γενικά και ειδικά, της πολιτικής γραμμής και των συνθημάτων που επέλεξαν οι πρωτοπορίες του αριστερού, αντικαπιταλιστικού και επαναστατικού αγώνα, σε καθεμιά από τις προηγούμενες ιστορικές φάσεις, σε αντιπαράθεση με την καπιταλιστική κρίση του 2008 και με την αστική μνημονιακή επίθεση, σε αλληλεπίδραση με τις κυμαινόμενες εργατικές λαϊκές διαθέσεις και

την πολιτική γραμμή των άλλων αριστερών ρευμάτων.

Η μαχόμενη επαναστατική αυτοκριτική επανεξέταση αποτελεί **στοιχείο γνώσης και αλλαγής του κόσμου**. Αποτελεί πολύ πιο αιχμηρό εργαλείο από τον αφηρημένο «αναστοχασμό» μιας διανόησης έξω από τη ζώσα κίνηση της ταξικής πάλης και τη διαρκή παρέμβαση σε αυτήν.

Επαναστατική αυτοκριτική σημαίνει **συγκεκριμένο εντοπισμό των «δικών μου» λαθών, ελλείψεων και ανεπαρκειών** που δεν επέτρεψαν να εκδηλωθεί η αριστερή, αντικαπιταλιστική και επαναστατική «ενεργή δυνατότητα» σε όφελος των εργατικών και λαϊκών μαζών και σε βάρος της αστικής πολιτικής. Όχι των άλλων. Και όχι με υπερστορικές γενικότητες -οι ομορτουμιστές αγαπούν τις γενικότητες ενώ οι επαναστάτες το συγκεκριμένο, επισήμανε διαρκώς ο Λένιν.

Επαναστατική αυτοκριτική δεν σημαίνει επιβεβαίωση «στα χαρτιά», στις συνδιασκέψεις και τα συνέδρια, της «πιο αριστερής», «πιο μετωπικής» ή «πιο επαναστατικής γραμμής μου» που δεν επιβεβαιώθηκε στην πράξη, μέσα από την εγκόλπωσή της εκ μέρους σχετικά μεγαλύτερων από πριν μαζών. Δεν σημαίνει να υποστηρίζω ότι «δεν επικράτησε η σωστή πρόβλεψή μου για τον ΣΥΡΙΖΑ» ή «η δική μου σωστή εκδοχή για τις αριστερές κυβερνήσεις», αλλά να εξετάσω, **γιατί δεν επικράτησε και εάν ήταν σωστή ή επαρκής** η αντίληψή μου για το «ποιος προωθεί» το πρόγραμμα και «ποιος επιβάλλει» την ανατροπή της αστικής μνημονιακής επίθεσης.

Από αυτή τη σκοπιά, η μαχόμενη και αντικαπιταλιστική Αριστερά, το ταξικό εργατολαϊκό κίνημα, χρειάζονται μια συγκεκριμένη μελέτη και άντληση αυτοκριτικών συμπερασμάτων από τις εμπειρίες και τις υποκειμενικές επιλογές τους, στις **τρεις ιστορικές φάσεις**, μετά το ξέσπασμα της δομικής καπιταλιστικής κρίσης: α) της αντιφατικής εργατολαϊκής αντιμνημονιακής έκρηξης του 2010 - '12, β) της φάσης ελπίδας, αναμονής και ανάθεσης στην «αριστερή κυβέρνηση», μεταξύ 2012 - '15 και γ) ειδικά της νίκης και ήττας του δημοψηφίσματος, τον Ιούλιο 2015, που αποτέλεσε τον καταλύτη για το πέρασμα στην τωρινή φάση υποχώρησης του λαϊκού αντιμνημονιακού ριζοσπαστισμού.

Έτσι θα κατανοήσουμε το πώς η ταξική πάλη γέννησε τη σημερινή ιστορική φάση, τους φραγμούς που θέτει και πρέπει να υπερβούμε, μαζί με τις δυνατότητες που διαμορφώνονται και μπορούμε να αξιοποιήσουμε, χωρίς να επαναλάβουμε τα λάθη του παρελθόντος.

Όλα τα παραπάνω και η προσπάθεια συγκεκριμένης κριτικής και αυτοκριτικής επανεξέτασης που ακολουθεί, αφορούν πρώτα από όλα τους υπογράφοντες.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΕΙ ΑΛΛΙΩΣ; Η ΕΠΑΝΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

Η δεύτερη προϋπόθεση για «να πάει αλλιώς» και υπέρ των εργαζομένων είναι **να υπερβούμε τη μεγάλη καθυστέρηση** στη βαθιά μελέτη και γνώση των συγκλονιστικών αλλαγών που έχουν επέλθει στον **ελληνικό καπιταλισμό και στη θέση όλων των τάξεων**, μέσα από τα «αυθόρμητα» αποτελέσματα της παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης και τη «συνειδητή» μνημονιακή ανασυγκρότηση του ελληνικού κεφαλαίου. Σε συνάρτηση με τη μελέτη των τάσεων γενικά του σύγχρονου καπιταλισμού, ειδικά με τα σύγχρονα φαινόμενα της καθολικής ιδιωτικοποίησης - εμπορευματοποίησης, της παγκοσμιοποίησης - καπιταλιστικής διεθνοποίησης και της χρηματιστικοποίησης της οικονομίας. Εδώ, κατατίθενται ορισμένες *πρώτες υποθέσεις εργασίας*.

Η κρίση ανάγκασε το κεφάλαιο να προχωρήσει σε μια κατεύθυνση ριζικών καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων διεθνώς και σε κάθε χώρα, σε μια **επανίδρυση του καπιταλισμού**, όπως είπε ο Σαρκοζί. Γιατί αυτή η «επανίδρυση» εκφράστηκε με τόση βιαιότητα στην Ελλάδα και γιατί πήρε τη συγκεκριμένη μορφή του **«ευρωμνημονιακού καθεστώτος»**; Ποια είναι η προοπτική του;

Οπωσδήποτε επέδρασε η βαριά ανισομερής ένταξη στην ΕΕ και την ευρωζώνη, που παρά τη σχετική αυτοτέλειά τους, **δεν επιτρέπεται να χωρίζονται** με σινικά τείχη. Επέδρασαν και άλλες ειδικές παράμετροι, όπως το μεγάλο δημόσιο χρέος, η υπερεπέκταση του δανεισμού και των τραπεζών κ.α. Η κρίση όμως, όπως έχει αναλυθεί, δεν είναι νομισματική ή χρηματοπιστωτική, δεν είναι κρίση ένταξης στον ευρωπαϊκό ή διεθνή καταμερισμό. Όλα αυτά είναι υπαρκτές πλευρές της δομικής κρίσης στη **σφαίρα της παραγωγής και εκμετάλλευσης**, της υπερσυσσώρευσης κεφαλαίου και της πτώσης του ποσοστού κέρδους. Είναι πλευρές της κρίσης στους **θεμελιώδεις νόμους** κίνησης του κεφαλαίου, της εκμετάλλευσης και της μισθωτής εργασίας.

Όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι ο ελληνικός καπιταλισμός, μετά το 1995, γνώρισε μια **φρενήρη δραστηριότητα παραγωγικών επενδύσεων** που οδήγησε σε πρωτοφανή υπερσυσσώρευση κεφαλαίου, η οποία ακολουθούσε μεν τη γενικότερη πορεία του παγκόσμιου και ευρωπαϊκού κεφαλαίου, αλλά με γρηγορότερους ρυθμούς, κάτι που αντανακλούνταν στους μεγαλύτερους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ.

Όσο μεγαλύτερη ήταν αυτή η υπερσυσσώρευση, τόσο μεγαλύτερη και η κρίση του ελληνικού καπιταλισμού. Τόσο μεγαλύτερη η ανάγκη να **εκκαθαριστούν** τα λιγότερο παραγωγικά και ανταγωνιστικά κεφάλαια. Δεν ήταν, συνεπώς, η υπερκατανάλωση, ο υπερδανεισμός ή ο υπερτροφικός κρατικός τομέας που γέννησαν την κρίση στην παραγωγή, όπως υποστηρίζουν οι κυρίαρχες αστικές και άλλες θεωρίες, αλλά το αντίθετο.

Παράλληλα, οι **ιδιόμορφες αδυναμίες** στη διάρθρωση του κεφαλαίου και των κλάδων, στις σχέσεις στην άμεση παραγωγική διαδικασία, τη διανομή και κατανάλωση, στο κράτος, στο πολιτικό σύστημα, στα συνδικάτα, στην ιδεολογία και τον πολιτισμό, έδειχναν ότι ο ελληνικός καπιταλισμός **καθυστέρησε** να εισέλθει στη νέα εποχή. Η κρίση εξέθεσε αυτές τις ιστορικές ιδιομορφίες και καθυστερήσεις στον ανελέητο ανταγωνισμό.

Όσο μεγαλύτερες και βαθύτερες ήταν αυτές οι αδυναμίες και καθυστερήσεις, τόσο μεγαλύτερη, βαθύτερη και επείγουσα ήταν η **ανάγκη για μια τομή** στην πορεία του ελληνικού καπιταλισμού. Εκεί πρέπει να αναζητηθεί η βιαιότητα των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων που συγκροτήθηκαν σε ένα αντεργατικό αντιδημοκρατικό **ευρωμνημονιακό καθεστώς**. Με την απαραίτητη βοήθεια των διεθνών του συμμάχων, στους οποίους πλήρωσε την αντίστοιχη μίζα σε κέρδη, σε **οικονομική και πολιτική υποτέλεια**, θέτοντας σε νέα βάση τη σχέση ταξικής απελευθέρωσης και αντιιμπεριαλιστικής εθνικής ανεξαρτησίας, που πρέπει να συνδεθούν διαλεκτικά.

Στην ουσία του, το ευρωμνημονιακό καθεστώς αποτελεί **ιδιαίτερη μορφή περάσματος του ελληνικού κοινωνικοοικονομικού σχηματισμού στην καρδιά του σταδίου του ολοκληρωτικού καπιταλισμού**.

Στη συνείδηση των μαζών, οι νέες καπιταλιστικές σχέσεις εμφανίζονται με την «εξωτερική» μνημονιακή μορφή τους. Όποιος δεν εντοπίζει και δεν αγωνίζεται ενάντια στο ευρωμνημονιακό καθεστώς, δεν μπορεί να επικοινωνήσει με τις εμπειρίες των μαζών, να ανατρέψει την ουσία της αστικής επίθεσης και να κλονίσει τις καπιταλιστικές σχέσεις. Όποιος χάνει την καπιταλιστική ουσία αυτού του καθεστώτος, προσαρμόζεται αναγκαστικά και στο πλαίσιο της μνημονιακής μορφής του, όπως έδειξε και η εμπειρία του ΣΥΡΙΖΑ. **Η ουσία της ανατροπής σήμερα είναι η αντικαπιταλιστική ανατροπή της ουσίας του αντιδραστικού μνημονιακού «κεκτημένου».**

Οι αλλαγές που έχουν συντελεσθεί στην Ελλάδα και σε όλα τα επίπεδα είναι **ιστορικές**. Αυτές οι αλλαγές δημιουργούν μια **νέα κατάσταση στις τάξεις και στις σχέσεις μεταξύ τους**. Καινούριες δυσκολίες προστίθενται στον αγώνα της εργατικής τάξης, μέσα από την εκτίναξη της εκμετάλλευσης, των ατομικοποιημένων σχέσεων εργασίας, της ανεργίας και τη συνακόλουθη ενδυνάμωση της αστικής κυριαρχίας.

Την ίδια στιγμή, όμως, μέσα από τις τάσεις για τεράστια συγκέντρωση της παραγωγής, του χρήματος, της διανομής και της κατανάλωσης σε λίγους πολυεθνικούς και πολυκλαδικούς ομίλους, που συμπλέκονται σε κλάστερες, μέσα από τις τάσεις για βιομηχανοποίηση των υπηρεσιών, δημιουργούνται οι όροι για μια **πρωτοφανή επέκταση, συγκέντρωση, επιστημονικοποίηση και διεθνοποίηση της εργατικής τάξης στην Ελλάδα**. Οι όροι αυτοί δημιουργούνται, επίσης, μέσα από τη βάρβαρη καταστροφή της εκτεταμένης μικρομεσαίας ιδιοκτησίας όλων των μορφών (αγροτιά, κλασικά μεσαία στρώματα, διανοητική μικροαστική εργασία), που αποτελούσαν ειδικά χαρακτηριστικά καθυστέρησης του ελληνικού καπιταλισμού, αλλά και αιτία της βαθιάς επίδρασης του μικροαστισμού στο ελληνικό εργατικό κίνημα και τις πρωτοπορίες του.

Από αυτή τη σκοπιά, η κρίση και η επίθεση θα αντιμετωπιστούν σε βάρος του κεφαλαίου και υπέρ της εργασίας με μια **γενική γραμμή κλονισμού του ελληνικού καπιταλισμού, εντός και εναντίον του και με επιδίωξη την επαναστατική υπέρβασή του**. Θα αντιμετωπιστούν, συνεπώς, με μια *συνολική διαλεκτική προώθηση ενός προγράμματος* για την **επιβολή τακτικών ρηγμάτων και κατακτήσεων ενάντια στις νέες καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις και σχέσεις και τους θεμελιώδεις νόμους του κεφαλαίου, στα παρακάτω πεδία:**

Στη **σχέση μισθών - κερδών** υπέρ του ελεύθερου χρόνου, του εργατικού μισθού, της σταθερής εργασίας και του λαϊκού εισοδήματος, με την πάλη για *ριζική μείωση του εργάσιμου χρόνου*, ενάντια στην ανεργία, τις απολύσεις, τις ελαστικές και ατομικοποιημένες σχέσεις εργασίας και τη λαϊκή φορομνηξία.

Στις **αστικές σχέσεις ιδιοκτησίας** υπέρ του εργατικού λαϊκού ελέγχου, με εθnicoποίηση - κρατικοποίηση των τραπεζών, των επιχειρήσεων στρατηγικής σημασίας, με συνεταιρισμούς στα χέρια των αυτοαπασχολούμενων μικρών ιδιοκτητών, ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις και τις καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις.

Στις **σχέσεις αντιδημοκρατικής καταπίεσης** υπέρ των εργατικών λαϊκών ελευθεριών, ενάντια σε κάθε μορφή επιτήρησης, ελέγχου και καταστολής της λαϊκής θέλησης από τον αστικό συνασπισμό εξουσίας, το νεοφασισμό και την εργοδοσία, ενάντια σε κάθε διάκριση λόγω εθνικότητας, θρησκείας, φυλής, φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού.

Στις **διεθνείς σχέσεις και συμμαχίες** του ελληνικού καπιταλισμού υπέρ της εργατικής λαϊκής κυριαρχίας και εθνικής ανεξαρτησίας, της ειρήνης, των μεταναστών και προσφύγων, της διεθνιστικής, ισότιμης συνεργασίας και αλληλεγγύης των λαών, με απειθαρχία, ρήξη και αντικαπιταλιστική έξοδο από ευρώ, ΕΕ, ΔΝΤ, ΤΤΙΡ και ΝΑΤΟ, ενάντια στην οικονομική εκμετάλλευση, την πολιτική υποτέλεια και τους ιμπεριαλιστικούς πολέμους.

Στις **εκμεταλλευτικές σχέσεις του χρέους** με τη διαγραφή και φιλολαϊκή ρύθμιση του χρέους των λαϊκών νοικοκυριών, των αυτοαπασχολούμενων και μικρών ιδιοκτητών, με εθnicoποίηση - κρατικοποίηση των καταχρεωμένων μεγάλων επιχειρήσεων, με παύση πληρωμών και διαγραφή του δημόσιου χρέους, ενάντια στις κατασχέσεις, στα funds, στο κλείσιμο ή έλεγχο των επιχειρήσεων από το χρηματιστικό κεφάλαιο.

Στις **πολιτιστικές σχέσεις ιδεολογικής κυριαρχίας** υπέρ του λαϊκού πολιτισμού και της γνώσης, ενάντια στην επιχειρηματική πληροφόρηση, παιδεία και πολιτισμό.

Στις **σχέσεις υποταγής της φύσης στο κέρδος** υπέρ του περιβάλλοντος και ενάντια στις ληστρικές επενδύσεις των πολυεθνικών, την αγροτοδιατροφική βιομηχανία, την αλόγιστη αντιδραστική ανάπτυξη και υπερκατανάλωση.

Από αυτή τη σκοπιά, η κρίση και η επίθεση δεν μπορεί να αντιμετωπιστούν, όπως υποστηρίζουν

ορισμένα αριστερά ρεύματα, με *μονομερή ή κύριο προσανατολισμό* την τόνωση της ζήτησης ή της παραγωγικής σφαίρας έναντι της χρηματοπιστωτικής, την ενίσχυση του κρατικού τομέα έναντι του ιδιωτικού, την έξοδο από το ευρώ ή και από την ΕΕ –όσο κομβική κι αν είναι-, παρά το γεγονός ότι κάθε μια από αυτές αποτελεί ουσιαστική πλευρά της κύριας κατεύθυνσης. Δεν θα αντιμετωπιστεί με την αυταπάτη για μια «καλύτερη» κοινοβουλευτική δημοκρατία, όπως υποστηρίζει η αστική δημοκρατική «Πλεύση Ελευθερίας».

Σε τελική ανάλυση, σήμερα, το δίλημμα για την κοινωνία είναι **εργατολαϊκή, δημοκρατική, αντικαπιταλιστική ανατροπή ή μόνιμη βαρβαρότητα του μνημονιακού καθεστώτος.**

Μια προγραμματική κατεύθυνση όπως η παραπάνω, μπορεί να είναι οδηγός για τη συγκρότηση ενός **ζωντανού κοινωνικοπολιτικού μετώπου** και ενός **εργατολαϊκού κινήματος** που θα αγωνίζονται με **στόχο** να ανατρέψουν την αστική μνημονιακή επίθεση, την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ – ANEΛ και κάθε επίδοξο διαχειριστή, να πετάξουν έξω την ΕΕ, το ΔΝΤ και το ΝΑΤΟ.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΕΙ ΑΛΛΙΩΣ; Ο ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ

Η τρίτη προϋπόθεση για «να πάει αλλιώς» και υπέρ των συμφερόντων των εργαζομένων είναι να συζητηθεί εκ νέου και να χαραχθεί ένα **συνολικό, νέο κομμουνιστικό πρόγραμμα στρατηγικής και τακτικής**. Δεν αρχίζουμε, βεβαίως, από το μηδέν, αλλά από έναν πυρήνα θεωρητικών και προγραμματικών κατακτήσεων μεγάλης αξίας.

Ξεκινώντας από την *τακτική*, κρίκος είναι ο θεωρητικός - πολιτικός όρος του «**αντικαπιταλισμού**» που εμφανίστηκε με νέο τρόπο και **αντιφατικό περιεχόμενο** στη διεθνή πάλη των δυο προηγούμενων δεκαετιών. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ, με την αποφασιστική συμβολή του ΝΑΡ, όπως και άλλων ρευμάτων, επιχείρησε να προσδώσει βαθύτερο ταξικό περιεχόμενο στον «αντικαπιταλισμό», με την πολιτική τακτική της «αντικαπιταλιστικής ανατροπής της επίθεσης», με το αντίστοιχο «μεταβατικό πρόγραμμα» και «μέτωπο» και σε σχέση με μια επαναστατική στρατηγική. Όλα αυτά, στις προηγούμενες φάσεις και ειδικά το 2010 - '12, είχαν μια **ορισμένη θετική επίδραση** στην Αριστερά και τις ταξικές πρωτοπορίες και μέσω αυτών, στο εργατικό λαϊκό κίνημα.

Ωστόσο, είναι φανερό, ότι αυτή η τακτική πρόταση **δεν κατάφερε να υπερβεί τα συγκεκριμένα όρια** που έθεταν η αστική νεοφιλελεύθερη ηγεμονία, γενικά στην πολιτική και διεθνώς και η μικροαστική ρεφορμιστική ηγεμονία, ειδικά στην αριστερή εργατολαϊκή πολιτική, στην Ελλάδα. Η μαχόμενη και αντικαπιταλιστική Αριστερά δεν κατάφερε να πραγματοποιήσει **το άλμα** που μπορούσε.

Οι βασικές αιτίες για την αποτυχία αυτή πρέπει να αναζητηθούν στις ανεπάρκειες και τα λάθη του **πυρήνα** της τακτικής και στρατηγικής. Όχι σε δευτερεύοντα στοιχεία τους, όπως «η εκτίμηση για τον ΣΥΡΙΖΑ». Στο κάτω - κάτω, οι αντικαπιταλιστικές δυνάμεις, με τις αντιφάσεις και τις υπαρκτές ταλαντεύσεις τους, **προέβλεψαν και αντιστάθηκαν** στην πορεία υποταγής του ΣΥΡΙΖΑ, παρά τα όσα σήμερα λέγονται για το αντίθετο. Το ζήτημα, όμως, δεν κρίθηκε εκεί.

Το ζήτημα είναι γιατί δεν κατάφεραν να συγκροτήσουν μια άλλη πειστική εναλλακτική πρόταση.

Η τακτική δεν επιλέγεται αυθαίρετα. Συγκροτείται για μια **συγκεκριμένη ιστορική περίοδο**, με βάση τα όρια και τη δυναμική της, σε αλληλεξάρτηση με τα όρια και τη δυναμική της γενικότερης εποχής και σε **συγκεκριμένη σχέση με τη στρατηγική**. Η τακτική της «αντικαπιταλιστικής ανατροπής της επίθεσης» και το πρόγραμμά της εδράζονται στο γεγονός ότι, *στη σημερινή ιστορική περίοδο*, οι εργατολαϊκές συνειδήσεις και αγώνες **δεν είναι ώριμοι για την επανάσταση**, αλλά λόγω της κρίσης και της ανηλεούς επίθεσης του κεφαλαίου, αναπτύσσουν ημιαυθόρμητες αντικαπιταλιστικές τάσεις εντός τους. Οι τάσεις αυτές, στην Ελλάδα, πήραν και παίρνουν την

«εξωτερική» μορφή των αντιμνημονιακών αγώνων.

Η τακτική της αντικαπιταλιστικής ανατροπής της επίθεσης πρέπει **να απαντά στις αγωνίες και τις ανάγκες** των εκατομμυρίων, σήμερα και ταυτόχρονα, να προετοιμάζει το υποκείμενο, με **συνειδητή επιδίωξη** την προσέγγιση της επανάστασης από τις ίδιες τις μάζες. Η αντικαπιταλιστική ανατροπή, συνεπώς, δεν είναι «με άλλα λόγια» η επαναστατική ανατροπή του καπιταλισμού. Η αποσύνδεση της τακτικής από τη στρατηγική της επανάστασης, που κυριαρχεί επί δεκαετίες στη ρεφορμιστική Αριστερά, δεν αντιμετωπίζεται με μια αντιδιαλεκτική και ανιστορική σύνδεσή τους. Κι αυτή οδηγεί, τελικά, **στο ίδιο αποτέλεσμα με το ρεφορμιστικό δρόμο**: στην απομάκρυνση και όχι στην προσέγγιση και της ανατροπής και της επανάστασης.

Η τακτική της αντικαπιταλιστικής ανατροπής είναι μια **κατεξοχήν επαναστατική τακτική μετωπικής συγκέντρωσης δυνάμεων** σε όλα τα επίπεδα: στη σφαίρα του μαζικού κινήματος, της πολιτικής, της στρατηγικής πρωτοπορίας, θεωρίας και πολιτισμού, με το κάθε φορά αναγκαίο περιεχόμενο. Έτσι ώστε, να συσπειρωθεί η εργατική τάξη και τα σύμμαχα στρώματα στο απαραίτητο, συνειδητό, κοινωνικοπολιτικό, **ενιαίο αντικαπιταλιστικό εργατολαϊκό μέτωπο** για να επιβληθούν εργατολαϊκές νίκες και κατακτήσεις.

Το ενιαίο αντικαπιταλιστικό εργατολαϊκό μέτωπο είναι μια συγκεκριμένη απάντηση στο ερώτημα «**ποιος προωθεί - επιβάλλει - υλοποιεί**» το πρόγραμμα στη συγκεκριμένη ιστορική περίοδο. Είναι **το υποκείμενο** της αντικαπιταλιστικής ανατροπής -όχι *ακόμη* της επανάστασης. Το ζήτημα αυτό, μέσα στην εργατολαϊκή αντιμνημονιακή έκρηξη του 2010 - '12, απέκτησε *άμεσα* πολιτική σημασία, ειδικά μετά τις «πλατείες». Και σε αυτήν ακριβώς την κρίσιμη πλευρά της αντικαπιταλιστικής τακτικής εμφανίστηκαν τα μεγαλύτερα προβλήματα και λάθη, μέσα στο κίνημα, την Αριστερά, στις επαναστατικές και κομμουνιστικές πρωτοπορίες τους. Εμφανίστηκε με νέα πρόσωπα το παλιό **δίπολο ομορτισμός - σεχταρισμός**.

Επί δεκαετίες, στο εργατικό κομμουνιστικό κίνημα και την Αριστερά, κυριαρχούσε η ομορτιστική λογική της **υποβάθμισης του περιεχομένου** και η συνειδητή πρακτική των αμφισχημιών στο πρόγραμμα, στο όνομα του «μετώπου», της «συνεργασίας ακόμη και με το διάβολο», του «άμεσου σκοπού». Ουσιαστικά, στο όνομα της συμμαχίας με τμήματα της αστικής τάξης, στη βάση της «στρατηγικής των σταδίων της επανάστασης». Η λογική αυτή οδήγησε σε μια **φетиχοποίηση του μετώπου**, της συμμαχίας, του μπλοκ.

Αυτή η λογική, στο παρελθόν, γέννησε τη δεξιά εκδοχή των «αντιφασιστικών λαϊκών μετώπων», το Λίβανο και την Καζέρτα, τη συγκυβέρνηση Παπανδρέου - ΕΑΜ. Αργότερα, τον ενιαίο Συνασπισμό και τις συγκυβερνήσεις Τζανετάκη και Ζολώτα. Γέννησε, πρόσφατα, την «παναριστερή» φιλολογία, το «αντινεοφιλελεύθερο» και τελευταία το «αντιμνημονιακό μέτωπο» του ΣΥΡΙΖΑ που κατέληξε στην πλήρη παράδοση στο νεοφιλελευθερισμό και στην υπογραφή των μνημονίων.

Παράλληλα όμως, το τελευταίο διάστημα, αναπτύχθηκε αντανεκλαστικά και μια ανάποδη λογική: Η λογική της **υποβάθμισης, περιφρόνησης, ακόμη και άρνησης του μετώπου**, στο όνομα του «περιεχομένου», του «πλασίου», του «στρατηγικού σκοπού» και της «κομματικής πρωτοπορίας». Πρόκειται για την παλιά «παιδική ασθένεια του κομμουνισμού» που επανήλθε με διάφορες μορφές στους πρόσφατους συγκλονιστικούς αγώνες. Πρόκειται για τη λογική που στο παρελθόν, όπως στη δεκαετία του 1940, οδήγησε δυνάμει επαναστατικά ρεύματα «να παρακολουθούν επαναστάσεις που κάναν άλλοι».

Παλιότερα, η Αριστερά προσάρμοζε «προς τα κάτω» το περιεχόμενο, ανάλογα με ποιον ήθελε να συμμαχήσει. Τώρα, το προσαρμόζει «άνω - κάτω», ανάλογα με ποιον **δεν** θέλει να συμμαχήσει.

Στις μέρες μας, η λογική αυτή οδήγησε διάφορα ρεύματα σε μια **φетиχοποίηση του**

προγράμματος και του κόμματος κι από κει στο βασίλειο του φεαμαλισμού, του «μούλετ», της «διατύπωσης» και των «κόκκινων γραμμών». Οδήγησε στον εξουσιασμό επί των μικρότερων ταλαντευόμενων δυνητικών συμμάχων, δηλαδή, επί των μαζών που τους ακολουθούν. Οδήγησε στο φόβο απέναντι στους μεγαλύτερους δυνητικούς συμμάχους, δηλαδή, στο φόβο απέναντι στην επικοινωνία, αλληλεπίδραση και ηγεμονία των επαναστατικών ιδεών πάνω στις ταλαντεύσεις των μαζών που τους ακολουθούν. Οδήγησε στο τραυματικό επικοινωνιακό «ρίξιμο του μουτζούρη» στον Άλλον για την προδιαγεγραμμένη αποτυχία της όποιας «συμπόρευσης».

Σε αυτές την πρακτικές διέπρεψαν και οι λεγόμενοι «μετωπικοί» και οι λεγόμενοι «σεχταριστές» και σε όλα τα επίπεδα: και στο κίνημα και στην πολιτική και στις πρωτοπορίες -όχι μόνο στις πολιτικές συμμαχίες. Αν και στη σφαίρα αυτή εμφανίστηκαν πιο ανάγλυφα οι αντιφάσεις: Από τη μια μεριά, κρυφή αποθέωση των εκλογών (ανελέητη μάχη για τους υποψηφίους και τους σταυρούς, απόψεις για εκλογικές συνεργασίες μόνον «εφ' όλης της ύλης»). Από την άλλη, φανερή υποτίμησή τους («τι σημασία έχει ένας αντικαπιταλιστής βουλευτής;»).

Το κυριότερο είναι ότι αυτή η λογική, στο όνομα του προγράμματος, οδήγησε στην **απόσπαση του προγράμματος από τις μάζες**, στη μετατροπή του σε ένα άχρηστο ή λίγο χρήσιμο για τη ζωντανή ταξική πάλη χαρτί, σε ένα «σωρό από κόκκαλα», όπως ο άψυχος σκελετός που διδάσκεται στην ανατομία έξω από τη ζωντανή λειτουργία του ανθρώπινου σώματος (και για αυτό βασανίζει γενιές και γενιές φοιτητών της ιατρικής).

Τελικά, το αναγκαίο μέτωπο που οι περισσότερες πρωτοπορίες με κάποιο τρόπο περιγράφουν, είναι **μέτωπο γύρω από των εαυτό τους ή με αυτούς που δέχονται από πριν την ηγεμονία τους**. Παραμένει και επιστρέφει στην κομμουνιστική Αριστερά η λογική της απόλυτης αλήθειας της κάθε πρωτοπορίας σε αντίθεση με τη συντροφική διαπάλη και αναζήτηση για την «επιστημονικά - κοινωνικά αντικειμενική αλήθεια».

Έτσι, η «αντικαπιταλιστική ανατροπή», από κατεξοχήν μετωπική επαναστατική πολιτική, μετατράπηκε, σε σημαντικό βαθμό, σε **πολιτική κατεξοχήν διαχωρισμού** από τις αντιφατικά ριζοσπαστικοποιημένες μάζες. Αυτή η εκδοχή του αντικαπιταλισμού, στην πράξη και εκ του αποτελέσματος, **ενίσχυσε και δεν αποδυνάμωσε τον ομορτουισμό** και τελικά, **λειτούργησε υπέρ του ΣΥΡΙΖΑ**.

Η μαχόμενη, αντικαπιταλιστική και κομμουνιστική Αριστερά χρειάζεται **να υπερβεί διαλεκτικά** το δίπολο ομορτουισμός - σεχταρισμός, ως δυο όψεις της μικρής ιδιοκτησίας επί του κόμματος και του κινήματος. Χρειάζεται έναν συγκεκριμένο υπολογισμό στη σχέση περιεχομένου - μετώπου, πάντα με οδηγό την άνοδο της **ταξικής** εργατολαϊκής συνειδητότητας και πάλης. Με οδηγό τη μετωπική συγκέντρωση δυνάμεων **σε ώριμους στόχους σύγκρουσης με τον κύριο αντίπαλο**. Και όχι με οδηγό το συμβιβασμό με την αστική πολιτική ή την κομματική αυτοσυντήρηση και επιβεβαίωση έναντι του διπλανού ομορτουιστή ή σεχταριστή.

Σε σχέση με το «χώρο», τα **τρια επίπεδα** της ταξικής πάλης, το ενιαίο εργατολαϊκό αντικαπιταλιστικό μέτωπο:

α) Εμπεριέχει το ημιαυθόρητο, αγωνιστικό, αντιμνημονιακό **εργατολαϊκό κοινωνικό κίνημα**, το ανασυγκροτεί ταξικά, το ενώνει σε μέτωπο και το ανεβάζει σε βαθμούς αντικαπιταλιστικής συνείδησης και οργάνωσης για να παίξει τον σχετικά αυτοτελή **πολιτικό ιστορικό** ρόλο του, προετοιμάζοντας την ανεξαρτησία του από τους αστικούς θεσμούς, αλλά και με διαφορετικό τρόπο, από τις αριστερές πρωτοπορίες. Αυτή είναι η **καθοριστική** πλευρά του συνολικού μετώπου, που υποτιμείται από κάποια ρεύματα.

β) Εμπεριέχει το ειδικό **πολιτικό, αριστερό, αντικαπιταλιστικό μέτωπο** με τις δυνάμεις της

μαχόμενης ρεφορμιστικής Αριστεράς. Σαν κριτήριο έχει τη στάση τους απέναντι στον τακτικό στόχο και το αναγκαίο πρόγραμμα ανατροπής και όχι τη στρατηγική ή τη θεωρία τους. Στο βαθμό που δεν είναι ώριμο ένα τέτοιο μέτωπο, όπως σήμερα, η επαναστατική Αριστερά προετοιμάζει την αλλαγή πολιτικών συσχετισμών στην Αριστερά, σε αυτή την κατεύθυνση και με διπλό τρόπο: με την αυτοτελή ανάπτυξη της και με τακτικές συμφωνίες, συνεργασίες και μαχόμενη συμπαράταξη σε επιμέρους κρίσιμα πολιτικά μέτωπα και κινηματικές μάχες. Ανάλογα με την ιστορική συγκυρία και σε εκλογές, με κύριο προσανατολισμό την ενίσχυση του εργατικού λαϊκού κινήματος. Οι εκλογικές συνεργασίες δεν ήταν και δεν είναι αναγκαίο πάντα να αποτελούν «μέτωπα εφ' όλης της ύλης» (βλ. τακτικές εκλογικές συμφωνίες του Λένιν).

γ) Εμπεριέχει τον **αυτοτελή στρατηγικό πόλο** συσπείρωσης των πολιτικών και θεωρητικών δυνάμεων της επανάστασης, του σοσιαλισμού - κομμουνισμού για τη δημιουργία του **κομμουνιστικού προγράμματος και κόμματος της εποχής μας**. Πρόκειται για την *πιο καθυστερημένη*, σήμερα, πλευρά του συνολικού μετώπου. Η *αυτοτέλεια* αυτής της πλευράς είναι αναγκαία για την επαρκή επίτευξη των δυο πρώτων πλευρών και για την *επαναστατική ηγεμονία* στο συνολικό μέτωπο. Κάθε πολιτική προσχώρησης, εισοδισμού, διάλυσης ή διάχυσης σε άλλα, ρεφορμιστικά μέτωπα «τιμωρείται επί ποινή πολιτικού θανάτου» της επαναστατικής Αριστεράς. Για αυτό και ήταν σωστή η επιλογή μη προσχώρησης στα μέτωπα του ΚΚΕ ή του ΠΑΜΕ, παλιότερα, στο ΣΥΡΙΖΑ, το 2005 - '06, στον «αριστερό κυβερνητισμό» του, το 2012. Για αυτό ήταν σωστή η πρόταση για μια **ισότιμη** εκλογική συνεργασία μεταξύ ΑΝΤΑΡΣΥΑ και ΛΑΕ, το Σεπτέμβρη 2015 και λάθος η προσχώρηση στη ΛΑΕ.

Σε σχέση με το «χρόνο», την εξέλιξη της ταξικής πάλης, το ενιαίο αντικαπιταλιστικό εργατολαϊκό μέτωπο:

α) Εμφανίζεται με ενιαία λογική, αλλά με διάφορες μορφές, «ονόματα» και ιεράρχηση, **σε κάθε συγκεκριμένη ιστορική φάση** μέσα στη σημερινή περίοδο, ανάλογα με το ποιο κοινωνικό - πολιτικό ζήτημα δεσπόζει (π.χ. εργασιακό, ευρώ, χρέος, πόλεμος, δημοκρατικό κ.α.) και τη δυναμική των συσχετισμών.

β) Εγκολπώνει και μετουσιώνει στις σύγχρονες συνθήκες την **ιστορία** του ενιαίου εργατικού μετώπου, της ριζοσπαστικής πλευράς των αντιφασιστικών λαϊκών μετώπων, του ΕΑΜ και του ΔΣΕ, της μετωπικής Συντονιστικής Επιτροπής κατάληψης του Πολυτεχνείου κ.α.

γ) Υποδέχεται τις **μελλοντικές** ημιαυθόρμητες εξεγέρσεις και κάθε «παλλαϊκό ξεσηκωμό» και τους προσδίδει ανώτερο συνειδητό περιεχόμενο και αυτοτελείς πολιτικοκοινωνικές μορφές **ανεξάρτητων ταξικών οργάνων**.

δ) Μετασηματίζεται ποιοτικά σε δυνητικό **φορέα εργατικής - λαϊκής εξουσίας και της αντίστοιχης κυβέρνησης** στην περίοδο - άλμα της επαναστατικής κατάστασης και σε υπαρκτή δυαδική εξουσία στην περίοδο - άλμα της επαναστατικής κρίσης, δηλαδή, πριν τη νίκη της επανάστασης.

Το κοινωνικοπολιτικό, ενιαίο αντικαπιταλιστικό εργατολαϊκό μέτωπο, για αντικειμενικούς και υποκειμενικούς λόγους, ήταν **η πιο αδύναμη**, η λιγότερο επεξεργασμένη και η πιο συσκοτισμένη απάντηση στο ερώτημα «ποιος επιβάλλει» το πρόγραμμα και την ανατροπή της αστικής μνημονιακής επίθεσης, σε σχέση με την κυρίαρχη απάντηση, δηλαδή, τη διαχειριστική «αριστερή κυβέρνηση», αλλά και σε σχέση με την κομματοκεντρική «εργατική λαϊκή εξουσία». **Ιδιαίτερα αρνητικά επέδρασαν και οι αντιλήψεις για μια κινηματιστική «αντικαπιταλιστική εξέγερση», καθώς και οι μεταμοντέρνες θεωρίες για το υποκείμενο.**

Το ποια απάντηση δόθηκε, είναι πλέον γνωστό. Όπως και τα αποτελέσματά της για το λαό.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΕΙ ΑΛΛΙΩΣ; Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Πότε τίθεται το ζήτημα της κυβέρνησης από τη ριζοσπαστική, αντικαπιταλιστική και επαναστατική Αριστερά; Ποια είναι η σχέση μεταξύ μετώπου - κυβέρνησης - εξουσίας; Πώς διαμορφώνεται η σχέση της τακτικής με τη στρατηγική; **Τι σημαίνει, τελικά, μεταβατικό αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα;**

Τα ερωτήματα αυτά πρέπει να αντιμετωπιστούν ιστορικά και διαλεκτικά, με βάση την εξέλιξη της ταξικής πάλης προς την επανάσταση, αλλά και την εξέλιξη του σύγχρονου καπιταλισμού, του αστικού κράτους και συνασπισμού εξουσίας. Αυτή είναι η **τέταρτη προϋπόθεση** για «να πάει αλλιώς».

Συνεπές αντικαπιταλιστικό μεταβατικό πρόγραμμα σημαίνει **πρόγραμμα μετάβασης προς την επανάσταση**. Οι εμπειρίες και οι μέχρι τώρα μαρξιστικές αναλύσεις δείχνουν ότι η πορεία αυτή δεν αναπτύσσεται γραμμικά, αλλά διασχίζεται από ορισμένα άλματα - περιόδους της ταξικής πάλης:

α) **Από τη σημερινή αντεπαναστατική περίοδο στην επαναστατική κατάσταση.** Κύριο χαρακτηριστικό της σημερινής, ιστορικής περιόδου είναι η δραματική υστέρηση του επαναστατικού υποκειμένου και η καθολική ηγεμονία της αστικής πολιτικής. Πρόκειται για μια μακρά περίοδο *διαρκούς αντεπανάστασης*, που εγκαινιάστηκε με τη στρατηγική ήττα του 1989 - '91. Η κρίση και η αστική επίθεση δυναμώνουν ακόμη περισσότερο την εξάρτηση και υποταγή της εργασίας στο κεφάλαιο, τις τάσεις κατακερματισμού, εξατομίκευσης και εσωτερικού εμφυλίου, αυταρχισμού και πολέμων. Παρά το ότι δεν μπορούν να νικήσουν ιστορικά, αυτές οι τάσεις είναι περισσότερο από ποτέ απειλητικές. Από αυτή τη σκοπιά, η επανάσταση είναι **ποιοτικά πιο δύσκολη**, σε σχέση με το παρελθόν, ενώ είναι **ποιοτικά πιο αναγκαία** από ποτέ.

Ταυτόχρονα, η χειροτέρευση όλων των συνθηκών ζωής ευρύτερων στρωμάτων οδηγεί σε εξάρσεις της ταξικής πάλης. Μετά το ξέσπασμα της ιστορικής δομικής καπιταλιστικής κρίσης, το σημερινό πλέγμα αντιθέσεων, σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο, τείνει προς απότομους, βαθύτερους κοινωνικούς σπασμούς της ταξικής πάλης. *Τείνει προς την επαναστατική κατάσταση*. «Τείνει», βεβαίως, δεν σημαίνει «υπάρχει».

Αυτή η τάση *εκδηλώθηκε με πρωτόλεια χαρακτηριστικά* στην Ελλάδα, το 2010 - '12, αλλά δεν ολοκληρώθηκε για μια σειρά συνδυασμού αντικειμενικών και υποκειμενικών παραγόντων που πρέπει να εξεταστούν.

Σε αυτή την ιστορική περίοδο, ο «φορέας» που προωθεί και επιβάλλει το πρόγραμμα τακτικών ρηγμάτων, κατακτήσεων και ανατροπής, είναι το εργατολαϊκό αντικαπιταλιστικό κοινωνικοπολιτικό μέτωπο. Είναι, ταυτόχρονα, ο ενεργητικός καταλύτης για την προσέγγιση της επαναστατικής κατάστασης.

Αντίθετα, στις σημερινές μη επαναστατικές συνθήκες, η **άμεση** πολιτική επιδίωξη για μια «κυβέρνηση» ή για μια «εξουσία», όσο «αριστερή», «αντικαπιταλιστική», «εργατική» ή «επαναστατική» κι αν είναι στα λόγια, όπως και η επιδίωξη για μια «αυθόρμητη εξέγερση», **στην πράξη απομακρύνουν** και από την ανατροπή της επίθεσης και από την προσέγγιση της επαναστατικής κατάστασης. Δεν είναι τυχαίο, ότι ο Λένιν έθεσε ζήτημα κατάκτησης της κυβέρνησης μόνον σε επαναστατικές συνθήκες (το 1905 - '06 και το 1917).

β) **Η επαναστατική κατάσταση.** Είναι γνωστός ο «ορισμός» του Λένιν για την επαναστατική κατάσταση. Σε κάθε επαναστατική κατάσταση και με άπειρες ιδιομορφίες, η εμπειρία επιβεβαιώνει την τάση για σχηματισμό ανεξάρτητων οργάνων της εργατικής και λαϊκής πάλης (Ρωσία 1905, Γερμανία 1919 - '21, Ελλάδα 1941 - '44, Πορτογαλία 1975, Αργεντινή 2001, Βενεζουέλα 2002,

Αίγυπτος και ειδικά, Τυνησία, 2011 κ.α.). Παραμένει, όμως, η πρωτοκαθεδρία του κοινοβουλίου και των αστικών οργάνων εν γένει. Η αστική τάξη χάνει παροδικά την ηγεμονία και την πλήρη πρωτοβουλία των κινήσεων, χωρίς να την έχει απωλέσει πλήρως. Η αστική επίθεση έχει ή τείνει να ανατραπεί. Επιβάλλονται εργατικές λαϊκές κατακτήσεις, σημαντικές ίσως, αλλά σε κάθε περίπτωση, προσωρινές και σε ορισμένα πεδία. Η αστική κυριαρχία κλονίζεται, αλλά παραμένει ισχυρή.

Η επαναστατική τακτική, σε αυτή την περίοδο, *αλλάζει ποιοτικά* θέτοντας νέους, ανώτερους προγραμματικούς στόχους. Το αντικαπιταλιστικό μέτωπο μετασχηματίζεται σε «αντικαπιταλιστικό επαναστατικό μέτωπο» (με βάρος ακόμη στο πρώτο). Το ζήτημα της εργατικής κυβέρνησης και εξουσίας εμφανίζεται μεν, αλλά δεν τίθεται ακόμη πλήρως «επί τάπητος».

Η επαναστατική κατάσταση είναι μια «αντικειμενική κατάσταση», αλλά δεν έρχεται χωρίς τη *συνειδητή* προώθησή της. Μπορεί να κινηθεί είτε προς ένα νέο επαναστατικό άλμα είτε προς επανασταθεροποίηση της αστικής πολιτικής. Η δεύτερη μπορεί να πάρει βασικά δυο μορφές: τη βίαιη αντεπανάσταση (π.χ., Χιλή, 1973 και Αίγυπτος, 2013) ή τον παροδικό συμβιβασμό (π.χ., Βενεζουέλα, 2002). Θα ήταν, βέβαια, εγκληματικό πολιτικά να ταυτίζονται αυτές οι δυο μορφές. Διότι η μια αποτελεί ήττα κλείνοντας το δρόμο προς το επόμενο άλμα, ενώ η δεύτερη, ασταθή κατάσταση που τον διατηρεί ανοιχτό.

Σε ανάλογες συνθήκες, από τους συμβιβασμούς μπορεί να προκύψουν «υβριδικές», μισο-λαϊκές κυβερνήσεις (π.χ., Τσάβες). Τέτοιες κυβερνήσεις είναι αποτέλεσμα, μπορεί και καταλύτης, για επαναστατικά γεγονότα (π.χ., ισπανική δημοκρατική κυβέρνηση, το 1936). Δεν μπορεί να αντιμετωπίζονται από την επαναστατική Αριστερά όπως οι διάφορες «αριστερές κυβερνήσεις» αστικού κοινοβουλευτικού τύπου. Τέτοιες κυβερνήσεις κρίνονται με βάση την επιστημονική ανάλυση των συγκεκριμένων συνθηκών. Μια ταξική στάση απέναντί τους μπορεί να κυμαίνεται από την ανοχή μέχρι την κριτική στήριξη, αλλά πάντα καλλιεργώντας τη δυσπιστία, πάντα με κινηματική, πολιτική και οργανωτική ανεξαρτησία των εργατικών οργάνων, του μετώπου και κόμματος από το κράτος και την κυβέρνηση, για την προώθηση της επανάστασης ή την απόκρουση της αντεπανάστασης.

Το ζήτημα της συμμετοχής ή όχι χρειάζεται να συζητηθεί βαθύτερα, παίρνοντας υπόψιν όλες τις εμπειρίες. Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί όσοι προτείνουν κάποιας μορφής κυβέρνηση, *επιδιώκοντας την επανάσταση* ή συζητούν μια ορισμένη συμμετοχή με όρους ταξικής ανεξαρτησίας, να χαρακτηρίζονται ως «οπαδοί του κοινοβουλευτικού δρόμου» και να αντιμετωπίζονται εχθρικά στο σημερινό αγώνα.

γ) **Από την επαναστατική κατάσταση στην επαναστατική κρίση.** Η επαναστατική κρίση προϋποθέτει ένα άλμα του συνειδητού στοιχείου. Πρόκειται για τις συνθήκες «δυναμικής εξουσίας» και συνεπώς «δυναμικής κυβέρνησης» (Φλεβάρης - Οκτώβρης 1917 στη Ρωσία, Μάρτης - Δεκέμβρης 1944, στην Ελλάδα, μάλιστα, με «τριαδική εξουσία» κ.α.). Ενώ το κοινοβούλιο και ο αστικός συνασπισμός εξουσίας δεν έχουν ακόμη καταργηθεί, δημιουργείται ένα νέο κέντρο εξουσίας, μια «βουλή των κάτω» και της εργατολαϊκής πλειοψηφίας, με τη δική της κυβέρνηση. Αυτή είναι η περίοδος όπου το ζήτημα της εργατικής κυβέρνησης και εξουσίας «τίθεται επί τάπητος» ως ζήτημα ζωής ή θανάτου.

Το πρόγραμμα τακτικής αλλάζει ξανά ποιοτικά, θέτοντας ως άμεσο στόχο την κατάκτηση «όλης της εξουσίας». Το μέτωπο μετασχηματίζεται σε «επαναστατικό αντικαπιταλιστικό κομμουνιστικό» (με το βάρος στο πρώτο).

Η επαναστατική κρίση δεν μπορεί να είναι μια *διαρκής κατάσταση*, ένα είδος σταδίου. Όπως έδειξε η πείρα, κινείται με ταχύτητα είτε προς τη νίκη της επανάστασης, με την κατάκτηση όλης της εξουσίας από την εργατική τάξη και τους συμμάχους της, είτε προς τη βίαιη αντεπανάσταση. Μέσος δρόμος δεν υπάρχει.

δ) **Νίκη της επανάστασης.** Η «επαναστατική μαζική δράση» της εργατικής τάξης «τσακίζει» την «παλιά κυβέρνηση» και κρατική μηχανή που αντικαθίσταται από το επαναστατικό κράτος εργατικής ηγεμονίας. Το πρόγραμμα τακτικής *τώρα* εφαρμόζεται στο σύνολό του. Αρχίζει η μετεπαναστατική μεταβατική περίοδος προς το σοσιαλισμό - κομμουνισμό. Το μέτωπο μετασχηματίζεται σε «επαναστατικό κομμουνιστικό».

Συνεπώς, η επαναστατική τακτική δεν είναι ακίνητη στο χρόνο, εξελίσσεται ανάλογα με τα άλματα της ταξικής πάλης, προς τα μπρος ή προς τα πίσω, ανάλογα με τις ιστορικές περιόδους και τις φάσεις εντός τους.

Μια σύγχρονη **θεωρία μετάβασης προς την επανάσταση** συνδέει την πορεία προς την επανάσταση με τα διαλεκτικά ιστορικά άλματα στη συνειδητοποίηση και οργάνωση **της ίδιας της εργατικής τάξης** και της συμμαχίας της με τα ευρύτερα λαϊκά στρώματα. Στη βάση μιας τέτοιας θεωρίας μπορεί να αναπτυχθούν δημιουργικά οι θεωρίες του «πολέμου θέσεων» και του «πολέμου κινήσεων» στην εποχή μας και να τεθεί σε διαλεκτική, ιστορική βάση η σχέση τακτικής - στρατηγικής και η σχέση μετώπου - εξουσίας - κυβέρνησης. Μπορεί να αντικρουσθούν οι θεωρίες των «σταδίων της επανάστασης» που συναρτούν την πορεία προς την κατάκτηση της εξουσίας από τις συμμαχίες με τμήματα της αστικής τάξης, δηλαδή, από τους *αντιπάλους* της επανάστασης. Όπως και οι αντιλήψεις για μια «επανάσταση - μονόπρακτο», που την εξαρτούν μόνο από την *κομματική πρωτοπορία* ή βλέπουν *γραμμικά* την εξέλιξη κάθε αυθόρμητης εξέγερσης σε ανατροπή, σε επαναστατική κατάσταση και σε κατάκτηση της εξουσίας, σχεδόν απνευστί.

Στη βάση μιας τέτοιας ανάλυσης μπορεί να αποκτήσουν συγκεκριμένο νόημα σωστές επισημάνσεις, όπως ότι το πρόγραμμα τακτικής «επιβάλλεται εν μέρει σε συνθήκες καπιταλιστικής κυριαρχίας, αλλά στο σύνολό του από την επανάσταση και την εργατική εξουσία», όπως και αφηρημένες απόψεις για την επανάσταση ως «οροφή της τακτικής» ή ως «κρίκο της τακτικής με τη στρατηγική».

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΕΙ ΑΛΛΙΩΣ; ΝΕΑ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Η αντικαπιταλιστική *τακτική* στη σημερινή περίοδο είναι μεν **αναγκαίος αλλά όχι επαρκής όρος** για την ανατροπή της επίθεσης, πολύ περισσότερο, για να προσδώσει στρατηγικό σκοπό στο εργατικό κίνημα, να το μετασχηματίσει σε κομμουνιστικό επαναστατικό κίνημα. Δεν μπορεί να υπάρξει επαναστατική τακτική χωρίς επαναστατική στρατηγική. Για να υπάρξει «επανίδρυση» της Αριστεράς και του εργατικού κινήματος απαιτείται η **κομμουνιστική επαναθεμελίωση της στρατηγικής**. Πρόκειται για την *πιο καθοριστική* και συνάμα, την *πιο υποτιμημένη και καθυστερημένη πλευρά* των δυνάμεων μαρξιστικής επαναστατικής αναφοράς.

Οι διάφορες υποτελείς κοινωνικές τάξεις και στρώματα, λόγω της αντικειμενικής θέσης τους, *όταν ριζοσπαστικοποιούνται*, κινούνται αντικαπιταλιστικά **από διαφορετικές αφετηρίες και με διαφορετικούς σκοπούς**. Για παράδειγμα, ο εργατικός ρεφορμισμός επιδιώκει το «σοσιαλισμό» ή και «κομμουνισμό» χωρίς επανάσταση, άρα δεν τον επιδιώκει ρεαλιστικά. Διάφορα μεσαία στρώματα, στο παρελθόν και τώρα, προτείνουν «μετακαπιταλιστικές» ή «αναρχικές» κοινωνίες, ακόμη και ένα «μεταμοντέρνο» σοσιαλισμό ή «μεταμαρξιστικό κοινοτισμό», που στην ουσία τους είναι παραλλαγές κοινωνιών ατομικής ιδιοκτησίας. Στη σημερινή ιστορική περίοδο, με τέτοιες τάσεις, μπορεί να οικοδομηθεί ένα μαζικό αντικαπιταλιστικό μέτωπο με τακτική συμφωνία για την ανατροπή της επίθεσης, αλλά όχι με στρατηγική συμφωνία για την άλλη κοινωνία.

Η «άρνηση του καπιταλισμού» είναι η μία από τις δυο κινητήριες δυνάμεις της ανατροπής της επίθεσης και του νέου γύρου επαναστάσεων. Όπως έδειξε η Ιστορία, όμως, είναι ανεπαρκής.

Για να υπάρξει νικηφόρος αντικαπιταλισμός πρέπει να είναι βαθιά και με σύγχρονο τρόπο κομμουνιστικός και επαναστατικός. Αυτή είναι η **πέμπτη προϋπόθεση** για «να πάει αλλιώς».

Είναι η **προϋπόθεση όλων των προϋποθέσεων**.

Από αυτή τη σκοπιά, το κομμουνιστικό πρόγραμμα της εποχής μας πρέπει να αναδείξει την **καθοριστική** κινητήρια δύναμη, που είναι ιστορικά **θετική**: τη **δημιουργική δυνατότητα της σύγχρονης εργατικής τάξης να οικοδομήσει μια νέα, κομμουνιστική κοινωνία**. Να αναδείξει ότι η επαναστατική τομή και η κατάκτηση της εξουσίας δεν είναι μόνον ο αναγκαίος τρόπος για να αντιμετωπιστεί η λυσσαλέα αντίσταση της αστικής τάξης, αλλά και ο αναγκαίος δρόμος για να χειραφετηθεί η ίδια η εργατική τάξη και η ανθρωπότητα. Ότι η επανάσταση και η κατάκτηση της εξουσίας δεν θα φέρει χάος και δυστυχία, όπως από παντού διαδίδεται, αλλά μέσα από τις μεγάλες δυσκολίες, θα αναβαθμίσει ιστορικά την κοινωνική θέση της εργατικής τάξης και των άλλων σύμμαχων στρωμάτων. Όπως συνέβη με τη νίκη της Οκτωβριανής Επανάστασης –για αυτό χρειάζεται η **υπεράσπιση των κατακτήσεων της ΕΣΣΔ** που επέδρασαν σε Ανατολή και Δύση.

Πρέπει να αναδείξει, παράλληλα, ένα από τα κύρια συμπεράσματα της ιστορικής εμπειρίας των επαναστάσεων της προηγούμενης εποχής: ότι μετά την κατάκτηση της εξουσίας, οι αστικές σχέσεις εκμετάλλευσης και ιδιοκτησίας, παρότι κλονίζονται, είναι ακόμη **κυρίαρχες**. Ότι τότε αρχίζει να οργανώνεται η **αντικαπιταλιστική παραγωγική ανασυγκρότηση σε σοσιαλιστική - κομμουνιστική κατεύθυνση** που ήδη έχει εμφανιστεί ως **πολιτικό πρόγραμμα** στις προηγούμενες περιόδους. Ότι πρόκειται για μια μεταβατική κατάσταση **δυσადικής οικονομίας**, η οποία απαιτεί συνέχιση με άλλον τρόπο της ταξικής πάλης και της επανάστασης. Η κρατική εργατική εξουσία και η κρατικοποίηση των βασικών μέσων παραγωγής είναι **μόνον η αρχή** που απαιτεί τον **πανκοινωνικό σχεδιασμό και την εργατική αυτοδιεύθυνση** στην παραγωγή, διανομή και κατανάλωση, για να κυριαρχήσουν οι σοσιαλιστικές - κομμουνιστικές σχέσεις σε όλα τα πεδία.

Σε αυτή την περίοδο, οι εργατικές κομμουνιστικές κατακτήσεις, παρά το άλμα τους, παραμένουν ασταθείς, μπορεί να οπισθοδρομήσουν μέχρι και την πλήρη αστική παλινόρθωση, όπως γνωρίζουμε από τον **εκφυλισμό, ήττα** και τελικά την **κατάρρευση** της ΕΣΣΔ. Ένα σύγχρονο κομμουνιστικό πρόγραμμα χρειάζεται να απαντήσει κριτικά στο γιατί συνέβη αυτό στις χώρες του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού». Να αναδείξει, μάλιστα, ότι στην εποχή μας, οι υλικές τάσεις υπέρβασης του καπιταλισμού που αναπτύσσονται στα σπλάχνα του, κάνουν **ποιοτικά «πιο εύκολη»** την προώθηση του κομμουνισμού μετά το νέο γύρο επαναστάσεων, σε σύγκριση με τις επαναστάσεις των προηγούμενων εποχών, όπως η Παρισινή και η Οκτωβριανή.

Πρέπει να αναδειχτεί ότι για τη μετάβαση προς την κομμουνιστική κοινωνία απαιτείται **το άλμα της εργατικής δημοκρατίας**, δηλαδή, της **πλήρους εργατικής κυριαρχίας** στην παραγωγική βάση και στο πολιτικό - πολιτιστικό εποικοδόμημα. Πρόκειται για την περίφημη **δικτατορία του προλεταριάτου** του Μαρξ, η οποία **δεν κατακτήθηκε** στις χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού».

Η κατάκτηση της εργατικής δημοκρατίας απαιτεί **προχωρημένη διεθνή βάση** και ανοίγει το δρόμο για την επικράτηση της **πρώτης βαθμίδας του κομμουνισμού**, που ονομάστηκε **σοσιαλισμός**. Η εμπειρία δείχνει ότι η εργατική δημοκρατία **δεν πρέπει να ταυτίζεται** με το σοσιαλισμό και αυτός **δεν πρέπει να διαχωρίζεται** από τον κομμουνισμό. Από εκεί και πέρα αρχίζει ανεπίστρεπτα το πέρασμα στη δεύτερη βαθμίδα, στον **καθεαυτό κομμουνισμό**, στο «παγκόσμιο βασίλειο της ελευθερίας».

Με βάση αυτές τις σκέψεις, οι μαρξιστικές πρωτοπορίες χρειάζεται να συζητήσουν ξανά και βαθύτερα για το χαρακτήρα της μελλοντικής επανάστασης. Να αναζητήσουν και προτάξουν μια **νέα εργατική κομμουνιστική επανάσταση**. Με την έννοια μιας **διαρκούς επανάστασης** που ξεκινά **αντικαπιταλιστικά και εθνικά** από τον «αδύναμο κρίκο» του σύγχρονου ιμπεριαλισμού και ολοκληρώνεται **κομμουνιστικά, διεθνικά και παγκόσμια**.

Από αυτή τη σκοπιά, μπορεί να αντιμετωπιστούν οι **μικροαστικές «σοσιαλιστικές - κομμουνιστικές»** αντιλήψεις για μια ρεφορμιστική μετάβαση στη νέα κοινωνία με μεταρρυθμίσεις στο αστικό κράτος.

Οι αντιλήψεις για μια βασικά «κομματική επανάσταση» που προσδίδουν υπερϊστορικό ρόλο στο «κόμμα», όπως και οι αντιλήψεις για μια βασικά αυθόρμητη «αντικαπιταλιστική επανάσταση» που υποβαθμίζουν το ρόλο του συνειδητού. Χρειάζεται, ακόμη, να συζητηθούν βαθύτερα οι *μαρξιστικές* απόψεις που τείνουν να ταυτίζουν την κατάκτηση της εργατικής εξουσίας με την εργατική δημοκρατία ή άλλες, ακόμη και με το σοσιαλισμό.

Εν τέλει, χρειαζόμαστε έναν κομμουνισμό που **θα ξεχωρίζει** από το μικροαστικό αντικαπιταλισμό για **να ενώνει** τον κατακερματισμένο εργαζόμενο κόσμο σε ένα κίνημα που θα καταργεί την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων. Με αυτή την «αντίστροφη ιεράρχηση» μπορεί να κατακτηθεί ένα **κόμμα για τον κομμουνισμό και το εργατικό κίνημα της εποχής μας**. Διαφορετικά, θα κατασκευάζονται διαρκώς «κομμουνισμοί που χωρίζουν», κομμένοι και ραμμένοι στα σημερινά, μικρά, κομματικά μας μέτρα.

ΚΑΙ ΤΩΡΑ; ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΩΠΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Οι παραπάνω, προτεινόμενες «**πέντε προϋποθέσεις για να πάει αλλιώς**», με τη συμβολή και άλλων απόψεων, μπορούν να βοηθήσουν για να συγκροτηθεί μια **συνολική πολιτική γραμμή** της μαχόμενης, αντικαπιταλιστικής και κομμουνιστικής Αριστεράς στη νέα ιστορική φάση.

Για να γίνει υλική δύναμη μια τέτοια γραμμή, χρειάζεται να συμπυκνωθεί σε **δύο συνδυσασμένα καθήκοντα** που θα προωθούν άμεσα: Πρώτο, την **υπέρβαση της σημερινής κατάστασης** στο εργατικό λαϊκό κίνημα, στην Αριστερά, στις επαναστατικές κομμουνιστικές πρωτοπορίες. Και δεύτερο, τη μέγιστη δυνατή, **μετωπική συγκέντρωση δυνάμεων** ενάντια στον κύριο αντίπαλο και στα τρία επίπεδα, με το αντίστοιχο περιεχόμενο.

Η κατάσταση υποχώρησης του εργατικού και λαϊκού κινήματος επιβάλλει στις αριστερές και επαναστατικές πρωτοπορίες να οργανώσουν τις πρώτες **ζώνες άμυνας**, ώστε να δημιουργηθούν οι όροι για μια **σχεδιασμένη αντεπίθεση**. Κάθε αγώνας που αναπτύσσεται είναι ένα χαράκωμα, όμως:

Αποφασιστική, πρώτη ζώνη άμυνας και αντεπίθεσης είναι η επερχόμενη μάχη για τη νέα μείωση μισθών και συντάξεων, τα εργασιακά, τα αντισυνδικαλιστικά και αντιαπεργιακά μέτρα, με συγκεκριμένο πλαίσιο πάλης, όπου πρέπει να συγκεντρωθούν δυνάμεις σε όλα τα επίπεδα (στο εργατικό λαϊκό κίνημα, στην πολιτική πάλη και στις στρατηγικές πρωτοπορίες), με στόχο την ήττα ή τουλάχιστον ένα βαθύ πλήγμα στη συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ, σε όλο το αστικό μνημονιακό μπλοκ, ΕΕ και ΔΝΤ.

Δεύτερη ζώνη άμυνας και αντεπίθεσης είναι η συγκέντρωση δυνάμεων γύρω από ένα συνολικό και συγκεκριμένο σχέδιο ανασυγκρότησης του συνδικαλιστικού κινήματος, ειδικά των ταξικών πρωτοποριών του, για να δημιουργηθεί ένα αντικυβερνητικό, αντιμνημονιακό και αντι-ΕΕ αγωνιστικό μέτωπο του μαζικού εργατικού και λαϊκού κινήματος.

Τρίτη ζώνη άμυνας και αντεπίθεσης είναι η δημιουργία ή ενδυνάμωση, όπου υπάρχουν, πλατιών κινήσεων στα ζητήματα όπως κατά της ΕΕ, για το δημοκρατικό (ειδικά μπροστά στην αντιδραστική, συνταγματική και πολιτική - εκλογική θωράκιση που προωθεί η κυβέρνηση), το προσφυγικό, το αντιπολεμικό - αντιιμπεριαλιστικό, ενάντια στους πλειστηριασμούς κ.α.

Τέταρτη ζώνη άμυνας και αντεπίθεσης είναι η συγκέντρωση των μαχόμενων αριστερών πολιτικών δυνάμεων (ΑΝΤΑΡΣΥΑ, ΚΚΕ, ΛΑΕ, μαζικά δρώσα αυτονομία) σε αριστερή συμπαρατάξη μάχης και αλληλεγγύης, για την κοινή δράση και συμβολή στο αγωνιστικό μέτωπο.

Πέμπτη ζώνη άμυνας και αντεπίθεσης είναι η συγκέντρωση καταρχήν σε έναν πόλο θεωρητικού διαλόγου και μετωπικής πολιτικής δράσης, των μαρξιστικών θεωρητικών, πολιτιστικών και

πολιτικών δυνάμεων που κινούνται προς την αναζήτηση ενός σύγχρονου κομμουνιστικού προγράμματος και κόμματος

Σε όλα αυτά μπορούν και πρέπει να συμβάλουν η ANΤΑΡΣΥΑ και το ΝΑΡ με **κατεύθυνση θετικής υπέρβασης** και της δικής τους κατάστασης.

Τάσος Κατιντσάρος, Πάνος Κοσμάς, Νίκος Μαντέλας, Κώστας Μάρκου, Κυριάκος Μπουρμπουχάκης, Θοδωρής Παναγιωτόπουλος, Αφροδίτη Παπαναστασίου

[Tweet](#)
